

Jagers maken heiligdom te gelde

Niko Koffeman
Fotograaf:
Gerry Voss

Diep verscholen in één van de oudste en mooiste bossen van de Veluwe, het Speulderbos tussen Garderen, Putten en Ermelo staat de zelfgebouwde jachthut van Arnold Foeke van der Wal. Geboren op 10 mei 1920 in Amsterdam en op 11 februari 1987 in Speuld overleden.

Te midden van eeuwenoude eiken en beuken bouwde de vrijbuiters die zou uitgroeien tot de meest legendarische Nederlandse broodjager aller tijden met steun en instemming van Staatsbosbeheer en de gemeente een jachthut. Opmerkelijk, maar jagers zijn nu eenmaal een buitencategorie met speciale privileges.

Overall in de natuur staan bouwwerken van jagers die door het bevoegd gezag oogluikend worden toegestaan; de website www.jachthutten.nl geeft er een aardige bloemlezing van.

In de hut van Van der Wal, die midden in z'n jachtveld stond en van waaruit hij met grote hoeveelheden lokvoer herten, zwijnen en reeën lokte, ontving Cartouche (de jagersnaam die Van der Wal zichzelf gaf) iedereen die belangstelling had voor de jacht, of dat nu in positieve zin of in negatieve zin was. Prins Bernhard en Rien Poortvliet waren er graag geziene gasten, maar ook anti-jagers Harm Niesen en Midas Dekkers namen er poolshoogte en Jägermeister tot de mistflarden rond de dansende bossen het zicht op de werkelijkheid benevelen.

Decennia lang woonde Cartouche met zijn 12 jachthonden in de hut in het bos; kennelijk werd permanente bewoning oogluikend toegestaan. Met zijn betalende jachtgasten maakte Cartouche zich vrolijk over de lower lifeforms in de jagerswereld, de kantjesjagers. Rien Poortvliet maakte een veelzeggend boek 'Alleen voor jagers', dat in 1969 uit de handel genomen werd omdat de tekeningen van prinses Beatrix en Prins Claus tijdens de drijfjacht op wilde zwijnen te aanstootgevend werden gevonden. Daarom kwam er een gekuiste versie, die "Niet alleen voor jagers" heette, en waaruit de meest aanstootgevende passages en tekeningen geschrapt werden. In het boek wordt gezinspeeld op het feit dat tijdens jachtpartijen gasten 'verboden reebokken' (dieren in de kracht van hun leven met een zeer fraai gewei) schoten en dat Cartouche daar niet moeilijk over deed. Cartouche was zelf een broodjager, die de jacht in de staatsbossen achter zijn hut huurde van Staatsbosbeheer, en zijn gasten fors liet betalen voor drijfjachten op wilde zwijnen.

Dit veelzeggende citaat uit Riens boek staat niet

voor niets op dezelfde pagina als de verwijzingen naar Cartouche.

KANTJESJAGER

*Gij schrale veertig-bunder-held,
hoe sluw hebt gij de zaak gesteld
om des buurmans dure kokken
in uw min bereik te lokken
Met uw kaalgeschoten veld
waar geen beest meer wordt geteld,
tracht gij, zonder iets te fokken
anderen voor u te laten dokken.*

In 1985 stopte Cartouche als eindredacteur van De Nederlandse Jager en werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Twee jaar later verhuisde hij naar - zoals hij dat zelf placht te noemen - de eeuwige jachtvelden. Het lot van zijn twaalf jachthonden is niet duidelijk; wel duidelijk is dat veel jagers hun honden de kogel geven voordat ze zelf het tijdelijke voor het eeuwige verwisselen. Cartouche was stellig over de toekomst van zijn eigenhandig gebouwde Heilige der Heiligen.

In de Nederlandse Jager van 29 oktober 1987 wordt het zo verwoord: 'Cartouche was duidelijk. De hut kon maar beter van de aardbodem verdwijnen, wanneer een oneigenlijke bestemming aan de orde zou komen.' De regels die Cartouche zelf bedacht waren heilig; ze vormden de kern van de religie die jacht heet.

Een citaat uit de Ned. Jager van 1969: 'Bij iedere vorm van jacht horen spelregels die beide partijen (dieren en jagers) een kans geven... mét avontuur en romantiek'. N.a.v. deze uitspraak spande de KNJV een rechtszaak tegen Cartouche aan, maar verloor die.

In de Ned. Jager van 1979 wordt duidelijk hoezeer Cartouche in het wild levende dieren beschouwde als speelgoed. 'Er is geen wildsoort waarmee men tijdens de jacht zo "spelen" kan. Met fazanten lukt dat bijzonder goed'.

Na het afscheid van Cartouche bleven de erfgenamen worstelen over de bestemming van

het heiligdom van Oom Arnold. Neef Kees van der Wal ("hij was als een vader voor me, leerde me alles over de natuur") en de Stichting Behoud Natuur en Leefmilieu, een loden mantelorganisatie van de jagers, deden hun best het heiligdom te behouden, maar "SBNL Natuurfonds" vond het behoud van het beruchte en befaamde onderkomen uiteindelijk niet haalbaar en de nabestaanden van Cartouche vonden ook dat ze te weinig geld hadden om het levenswerk van Oom Arnold heel te houden.

In februari berichtte "Ermelo van NU" over de verkoop van de "jachthut van Cartouche" in

Speuld. Makelaar Drieklomp maakte in opdracht van de verkopers duidelijk dat de hut eerst aan donateurs van SBNL zou worden aangeboden, waarbij er al enkele jagers serieuze interesse zouden hebben getoond. Maar geen enkele jager bleek bereid diep genoeg in de buidel te tasten, waarna Drieklomp de hut uit de stille verkoop haalde en hem te koop aanbood aan de hoogsteieder.

De WOZ-waarde van de jachthut was in 2017 € 293.000. Veel geld voor een houten hut met veel achterstallig onderhoud. VD Ermelo en

Oudheidkundige Vereniging Ermelo vonden dat de hut een zodanig grote cultuurhistorische waarde had dat die met publiek geld bewaard zou moeten worden. Het college van B&W deelde weliswaar de mening dat de hut een "grote waarde zou kunnen hebben voor

jagers", maar zag geen grote cultuurhistorische waarde. Geen cultureel erfgoed dus. Het college bleek van mening dat organisaties die belang hebben bij het faunabeheer en de jacht het initiatief zouden moeten nemen. Met deze organisaties worden volgens de lokale krant onder andere Staatsbosbeheer en de Jac. Gazenbeekstichting

Nieuw kantoor voor de Fauna-bescherming?

bedoeld, wat een nieuw licht werpt op de oogluikende toestemming van Staatsbosbeheer voor van alles wat in en om de hut gebeurde.

Stichting SBNL Natuurfonds die, na het overlijden van Van der Wal in 1987, eigenaar werd van de jachthut aan de Garderenseweg 210 in Speuld, besloot de hut te verkopen vanwege de hoge kosten die met renovatie gemoeid zouden zijn. De opbrengst zou besteed worden aan de oprichting van een nieuw fonds: het Cartouchefonds. Drieklomp Makelaars meldde dat zij de jachthut van Cartouche met verdere aanhorigheden, inclusief ondergrond, te koop aanbieden. De verkoopprocedure geschiedt 'bij wijze van gesloten inschrijving, dat wil zeggen dat een aantal kandidaten zich heeft gemeld voor wat betreft deze verkoop, welke niet openbaar is gemaakt', aldus Drieklomp. Inschrijving was mogelijk via een inschrijfformulier van Drieklomp Makelaars dat uiterlijk woensdag 5 juni 2019 om 12.00 uur diende te zijn ontvangen door de betrokken notaris mr. Fedde Op de Coul van Heuvelrug Notarissen. Uiterlijk dinsdag 11 juni 2019 zou iedere inschrijver in een persoonlijk bericht van de notaris vernemen of zijn/haar bieding geaccepteerd zou worden. Over de uitslag van deze bijzondere procedure kon niet worden gecorrespondeerd, maar wij vonden het verhaal saillant genoeg om het met u te delen. Na veel verwarring over wat gewone stervelingen wel of niet met de hut zouden mogen als bestemming werd duidelijk dat de jachthut hooguit als vakantiewoning zou mogen worden gebruikt; van permanente bewoning zou geen sprake kunnen zijn.

Harry Voss en Ineke van den Abeele hebben zich door de makelaar laten voorlichten over de mogelijkheden en onmogelijkheden. Een nieuw kantoor voor De Faunabescherming zou weliswaar een geweldige mogelijkheid zijn geweest, ware het niet dat noch kantoor, noch permanente bewoning voor anderen dan Cartouche tot de mogelijkheden zou kunnen behoren.

We zullen de nieuwe bestemming nauwlettend in de gaten houden, met of zonder gele lakens en met of zonder drankflessen. Een ding is duidelijk: de ingenieuze hijsinstallatie waarmee Cartouche de door hem en zijn gasten geschoten edelheren, reeën en zwijnen optakelde en ontweidde, was niet bij de verkoop inbegrepen. Iemand die weet waar dit werktuig terecht is gekomen?